

WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

УДК 330.341
JEL G24, G15, F21, O31, O33

DOI: 10.26906/EiR.2026.3(102).4705

ГЕОГРАФІЧНА ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ВИКЛИКИ, МОЖЛИВОСТІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Безрукова Наталія Валеріївна*, кандидат економічних наук доцент
Свічкарь Віталій Анатолійович**, кандидат економічних наук доцент
Свічкарь Валерій Віталійович***, здобувач вищої освіти
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

*ORCID 0000-0003-3376-6718
**ORCID 0000-0001-8554-1313
***ORCID 0009-0006-4791-6843

Дата надходження статті: 23.08.2026

Дата прийняття статті: 14.09.2026

Дата публікації статті: 07.10.2026

Вступ. У сучасних умовах венчурний бізнес охоплює сукупність компаній та інвестиційних структур, діяльність яких зосереджена на фінансуванні та практичній реалізації інноваційних ідей, що, як правило, характеризуються підвищеним рівнем ризику. Одним із найбільш поширених механізмів фінансового забезпечення науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних розробок є венчурне інвестування, роль якого істотно зростає у світовій економічній практиці. Застосування цього механізму забезпечує не лише залучення капіталу до перспективних стартапів, а й активізацію економічної діяльності, формування нових робочих місць, розвиток інноваційного середовища та посилення конкурентних позицій окремих регіонів і держав.

Актуальність дослідження визначається, зокрема, відсутністю в Україні цілісної та належним чином врегульованої системи венчурного інвестування, яка могла б забезпечувати українським підприємцям ефективні механізми взаємодії з молодими технологічними стартапами та інноваційними компаніями. Такі суб'єкти господарювання, порівняно з великими корпораціями, характеризуються більшою гнучкістю, мобільністю та здатністю оперативно реагувати на зміни технологічного середовища, що створює додаткові можливості для розроблення та впровадження нової продукції.

Залучення венчурного капіталу створює фінансові передумови для реалізації інноваційних ідей, підтримки стартапів та освоєння нових технологічних напрямів. У довгостроковій перспективі це може сприяти підвищенню конкурентоспроможності української економіки на міжнародних ринках. Відповідно, формування сприятливого середовища для розвитку венчурного бізнесу доцільно розглядати як один із важливих чинників забезпечення стійкого економічного зростання, технологічної модернізації та поширення сучасних інноваційних рішень в Україні.

© Безрукова Н. В., Свічкарь В. А., Свічкарь В. В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дослідження зарубіжного досвіду у сфері венчурного фінансування набуває особливої актуальності з огляду на необхідність стимулювання надходження капіталу до науково-технологічних підприємств, які формують основу для розвитку венчурного інвестування. Використання відповідних міжнародних практик може сприяти покращенню інвестиційного клімату України, активізації реалізації інноваційних проєктів та підвищенню загального рівня конкурентоспроможності національної економіки. У цьому контексті залучення венчурного капіталу може розглядатися як один із потенційних механізмів структурної трансформації української економіки та переходу до моделі розвитку, орієнтованої на інновації.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Проблематика венчурного фінансування в умовах глобалізаційних процесів отримала значне висвітлення у зарубіжній та вітчизняній науковій літературі. Особлива увага, зокрема, була приділена ролі венчурного фінансування в забезпеченні інноваційного розвитку, механізми залучення інвестицій та вплив на конкурентоспроможність підприємств, що було висвітлено в роботах Л. Антонюк та З. Варналія. В роботах В. Геєця та І. Склєра увага приділяється взаємозв'язку венчурного фінансування з розвитком стартапів, технологічних інновацій та підприємницької активності. Окремий напрям досліджень становить аналіз факторів, що визначають інвестиційну привабливість країн і регіонів для венчурного капіталу, зокрема стану фінансової інфраструктури, державної підтримки, доступності людського капіталу та рівня технологічного розвитку, що набуло висвітлення в роботах Дж. Сміта. В роботах П. Брауна, Р. Вільямса та К. Чена досліджуються особливості функціонування венчурного ринку в США, країнах Європи та Азії, що дає можливість визначити відмінності між національними моделями венчурного фінансування. Водночас сучасні глобалізаційні процеси, економічна нестабільність та геополітичні ризики зумовлюють необхідність подальшого дослідження географічної диверсифікації венчурного капіталу та трансформації інвестиційних стратегій.

Водночас глобальна економіка перебуває у стані постійної трансформації, що супроводжується зміною умов функціонування фінансових ринків та інвестиційного середовища. Зазначені процеси зумовлюють необхідність постійного коригування механізмів взаємодії між інвесторами та суб'єктами інноваційної діяльності, а також адаптації інвестиційних стратегій до нових викликів глобалізації. Саме динамічність зазначених процесів визначає необхідність подальшого дослідження сучасних тенденцій розвитку венчурного фінансування. Також особливої актуальності набуває вивчення перспектив розвитку венчурного фінансування в Україні та можливостей використання міжнародного досвіду для стимулювання інноваційної діяльності.

Метою статті є дослідження географічної диверсифікації венчурного фінансування під впливом глобалізаційних процесів та визначення ключових тенденцій інноваційного розвитку країн світу.

Основний матеріал і результати. У сучасному глобальному економічному середовищі венчурний бізнес є одним із важливих чинників стимулювання інноваційного розвитку, оскільки забезпечує фінансовими ресурсами високоризикові проєкти, реалізація яких може створювати передумови для технологічних проривів та прискорення економічного зростання держав. За своєю сутністю венчурний бізнес являє собою комплексну систему поєднання фінансового, інтелектуального та людського капіталу, формування і розвиток якої забезпечуються взаємодією різноманітних ресурсів формального та неформального секторів економіки. До таких ресурсів належать фінансові кошти венчурних фондів, бізнес-ангелів, державних установ та приватних інвесторів. Водночас ефективність венчурного інвестування визначається не лише обсягом доступного фінансового капіталу, а й якістю інтелектуальних та людських ресурсів, які безпосередньо впливають на можливість успішної реалізації інноваційних ідей та технологічних проєктів. У зв'язку з цим особливого значення набуває дослідження практики розвитку венчурного бізнесу в економічно розвинених державах та визначення можливостей використання відповідного досвіду у вітчизняних умовах.

США належать до найбільш розвинених держав світу за рівнем розвитку венчурного капіталу, що значною мірою пояснюється історичним формуванням саме на американському ринку основних моделей та механізмів функціонування венчурного бізнесу. Відповідно до актуальних статистичних даних, економіка США є найбільшою у світі, а її номінальний ВВП у 2025 році становив 30,8 трлн дол. США. Такий масштаб економіки формує значний внутрішній ринок, широкий спектр інвестиційних можливостей та сприятливе середовище для взаємодії стартапів, інвесторів і технологічних компаній, що є важливою передумовою активного розвитку венчурного підприємництва.

Упродовж останніх років США зберігають статус світового лідера за обсягами залучення венчурних інвестицій. У 2025 році обсяг інвестицій у венчурний капітал країни перевищив 339,4 млрд дол. США.

Такий масштаб фінансування забезпечує можливість підтримки значної кількості нових підприємств і стартапів, стимулюючи розроблення та впровадження інноваційних технологій у різних секторах економіки. Особливо активно венчурний капітал залучається компаніями, що працюють у сферах інформаційних технологій, біотехнологій та медичних технологій. Значний масштаб американської стартап-екосистеми підтверджується наявністю понад 250 000 зареєстрованих стартапів, значна частина яких у процесі розвитку перетворилася на глобальні технологічні корпорації, серед яких Meta (Facebook), Alphabet (Google) та Apple (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники венчурного бізнесу в США в 2025 році

Показник	Значення
ВВП США (номінальний)	\$30,8 трлн
Рівень інвестицій у венчурний капітал	\$339,4 млрд
Кількість стартапів	понад 250,000 стартапів
Власники та інвестори венчурного капіталу	Sequoia Capital, Andreessen Horowitz, General Catalyst Partners
Найпопулярніші сфери інвестування	ІТ, біотехнології, медичні технології

Джерело: узагальнено авторами на основі [1; 2; 3]

У США венчурне інвестування є одним із важливих чинників економічного зростання, оскільки забезпечує не лише фінансову підтримку стартапів, а й стимулює розроблення та впровадження нових технологій, сприяє створенню робочих місць і підвищенню конкурентоспроможності американських компаній на міжнародних ринках. Показовим прикладом є компанія Tesla, яка на ранніх етапах свого становлення залучила значні обсяги венчурного фінансування, що сприяло масштабуванню її діяльності та формуванню позицій одного з провідних виробників електромобілів. Розвиток компанії також забезпечив створення нових робочих місць та стимулював поширення технологій, пов'язаних із зеленою енергетикою.

Таким чином, США залишаються одним із беззаперечних лідерів світового ринку венчурного капіталу, характеризуючись найбільшими обсягами інвестицій у цей сектор. У 2025 році обсяг венчурних інвестицій у США перевищив 339,4 млрд дол. США. Значний масштаб венчурного фінансування забезпечує широкі можливості для залучення капіталу стартапами та технологічними компаніями, сприяючи активізації інноваційної діяльності, розвитку технологій, проведенню наукових досліджень та створенню нових робочих місць. Високий рівень венчурних інвестицій також дозволяє інноваційним компаніям, особливо у сферах інформаційних технологій, біотехнологій та медичних технологій, прискорювати процес виходу на глобальні ринки. Показовими прикладами є Facebook, Apple та Google, які розпочинали діяльність як стартапи, а згодом перетворилися на потужні міжнародні корпорації, що здійснюють значний вплив на світову економіку та технологічний розвиток.

Європейські країни, насамперед держави-члени Європейського Союзу, а також Німеччина, Франція, Італія та Великобританія, посідають важливе місце на міжнародному ринку венчурного капіталу. Станом на 2025 рік економіка ЄС із номінальним ВВП на рівні 21,24 трлн дол. США характеризується значними обсягами венчурного інвестування, які становлять приблизно 78 млрд дол. США. Незважаючи на те, що цей показник поступається відповідному обсягу інвестицій у США, він свідчить про сформований рівень розвитку венчурного підприємництва та інноваційного середовища в європейських країнах.

Характерною особливістю європейської моделі є поєднання приватних та державних механізмів підтримки венчурного фінансування. Зокрема, програма Horizon 2030, орієнтована на стимулювання науково-дослідної та інноваційної діяльності, виступає одним із важливих інструментів фінансової підтримки стартапів і технологічних розробок. Додаткові можливості для розвитку інноваційних підприємств створюються завдяки діяльності таких венчурних фондів, як Index Ventures та Atomico, які активно інвестують у компанії, що працюють у сферах інформаційних технологій, біотехнологій та фінансових послуг.

На відміну від США, де венчурне фінансування значною мірою концентрується на найбільших технологічних центрах, у ЄС інвестиційна активність характеризується більш рівномірним розподілом між окремими країнами. Водночас найбільш високі показники підтримки стартапів демонструють Великобританія та Німеччина. Великобританія посідає провідні позиції серед європейських держав за кількістю стартапів, які залучають венчурний капітал, а кількість нових компаній, що перебувають на ранніх етапах розвитку, перевищує 100 000 (табл. 2).

Таблиця 2

Основні показники венчурного бізнесу в ЄС в 2025 році

Показник	Значення
ВВП ЄС	\$21,24 трлн
Рівень інвестицій у венчурний капітал	\$78 млрд
Кількість стартапів	понад 100,000 стартапів
Власники та інвестори венчурного капіталу	Index Ventures, Atomico, Accel Partners
Найпопулярніші сфери інвестування	ІТ, зелена енергетика, біотехнології

Джерело: узагальнено авторами на основі [1; 2; 4; 5]

Венчурний бізнес у країнах Європейського Союзу також відіграє важливу роль у стимулюванні розвитку перспективних секторів економіки, зокрема екологічних технологій, фінансових послуг та медичних інновацій. Інвестиційні стратегії дедалі більше орієнтуються на забезпечення принципів сталого розвитку, скорочення негативного впливу господарської діяльності на навколишнє середовище та формування сприятливих умов для масштабування інноваційних рішень. Особлива увага приділяється підтримці «зелених» стартапів, діяльність яких спрямована на розроблення екологічно безпечних технологій, підвищення ресурсоефективності та формування нових моделей сталого економічного розвитку.

Китай, номінальний ВВП якого у 2025 році становив 18,5 трлн дол. США, належить до найбільших і найбільш динамічних ринків венчурного бізнесу в Азії. Високі темпи економічного зростання, значний масштаб внутрішнього споживчого ринку та активне впровадження технологічних інновацій створюють сприятливе середовище для функціонування та масштабування інноваційних компаній. Важливу роль у розвитку венчурного сектору відіграє поєднання державного та приватного інвестування, спрямованого передусім на фінансування технологічних галузей, інноваційних розробок та інфраструктурних проєктів. Така модель забезпечує додаткові можливості для залучення капіталу до перспективних підприємств і формує передумови для подальшого розвитку венчурного ринку Китаю (табл. 3).

Таблиця 3

Основні показники венчурного бізнесу в Китаї в 2025 році

Показник	Значення
ВВП Китаю	\$18,5 трлн
Рівень інвестицій у венчурний капітал	\$37,5 млрд
Кількість стартапів	понад 70,000 стартапів
Власники та інвестори венчурного капіталу	Sequoia China, IDG Capital, Tencent Ventures
Найпопулярніші сфери інвестування	Штучний інтелект, ІТ, екологічні технології

Джерело: узагальнено авторами на основі [1; 2; 6]

Китай характеризується активною державною підтримкою стартапів та інноваційних проєктів, яка реалізується через спеціалізовані фонди та відповідні державні програми. Одним із важливих механізмів стимулювання технологічного підприємництва виступає China Venture Capital Fund, діяльність якого спрямована на підтримку перспективних технологічних розробок та інноваційних підприємств. Водночас провідні китайські корпорації, зокрема Alibaba і Tencent, активно здійснюють інвестиції у стартапи через власні корпоративні венчурні фонди, що сприяє зміцненню їхніх конкурентних позицій на глобальному ринку.

Важливим чинником розвитку китайського венчурного бізнесу є активне інвестування у високотехнологічні напрями, передусім у сферу штучного інтелекту та біотехнологій. Саме технологічні інновації поступово формують основні напрями розширення венчурного фінансування та створюють передумови для подальшої диверсифікації китайської економіки. Реалізація таких інвестиційних проєктів дає змогу Китаю зберігати провідні позиції не лише у сфері електронної комерції, а й забезпечувати вихід на міжнародні ринки нових технологічних продуктів у таких галузях, як охорона здоров'я та екологічні технології.

Держава в Китаї відіграє визначальну роль у формуванні сприятливого середовища для розвитку венчурного підприємництва, забезпечуючи підтримку стартапів за допомогою державних програм та спеціалізованих фондів, зокрема China Venture Capital Fund. Основна частина інвестиційних ресурсів спрямовується на розвиток технологічних інновацій, штучного інтелекту, біотехнологій та екологічно

орієнтованих технологій. На відміну від американської моделі, у якій провідне місце серед джерел венчурного капіталу посідають приватні інвестори та великі корпорації, китайська система характеризується значною участю державних фондів у фінансуванні інноваційних підприємств та перспективних стартапів.

Індія, незважаючи на менші порівняно зі США та Китаєм обсяги венчурного фінансування, демонструє високі темпи розвитку цього сегмента інвестиційного ринку. Така динаміка значною мірою зумовлена високим внутрішнім попитом на фінансові та цифрові технології, а також масштабним споживчим ринком. За номінального ВВП у розмірі 3,4 трлн дол. США у 2025 році Індія активно розвиває та підтримує стартапи у сферах фінансових технологій, електронної комерції та інтернет-платформ, що формує сприятливі передумови для подальшого розширення венчурного інвестування (табл. 4).

Таблиця 4

Основні показники венчурного бізнесу в Індії в 2025 році

Показник	Значення
ВВП Індії	\$3,4 трлн
Рівень інвестицій у венчурний капітал	\$10 млрд
Кількість стартапів	понад 50,000 стартапів
Власники та інвестори венчурного капіталу	Sequoia Capital India, Accel Partners, Nexus Venture Partners
Найпопулярніші сфери інвестування	Фінансові технології, IT, e-commerce

Джерело: узагальнено авторами на основі [1; 2; 5]

У 2025 році обсяг венчурних інвестицій в Індії становить близько 10 млрд дол. США, що забезпечує фінансову підтримку понад 50 000 стартапів. Значна частина венчурного капіталу спрямовується на розвиток фінансових технологій, оскільки індійський ринок характеризується значним потенціалом у сферах мобільних платежів та електронної комерції. Конкурентною перевагою країни є високий рівень поширення цифрових технологій у поєднанні з доступом до масштабного споживчого ринку, що формує сприятливі умови для залучення інвесторів до фінансування інноваційних стартапів. Державна політика також орієнтована на активну підтримку підприємницьких ініціатив, передусім у сфері інформаційних технологій та фінансових технологій, що зумовлено значним попитом населення на відповідні послуги. Завдяки діяльності таких фондів, як Sequoia Capital India та Accel Partners, Індія істотно посилсила свої позиції на світовому ринку венчурного капіталу, хоча за обсягами залучених інвестицій поки поступається США та Китаю.

Венчурний бізнес поступово розвивається і в Україні. Запровадження воєнного стану у 2022 році спричинило суттєві трансформації в економічному середовищі держави, що безпосередньо позначилося на функціонуванні венчурного сектору. Воєнні дії, масштабне пошкодження інфраструктури, вимушена міграція населення та нестабільність фінансових ринків сформували комплекс нових викликів для підприємців та інвесторів. Водночас кризові умови можуть створювати передумови для пошуку нових технологічних рішень, відновлення економічної активності та формування перспективних напрямів інвестування.

Одним із ключових наслідків воєнного стану стала трансформація інвестиційної поведінки та необхідність пошуку нових механізмів залучення капіталу в українську економіку. Докорінна зміна умов здійснення підприємницької діяльності, адаптація інвестиційних стратегій, перегляд державної політики та механізмів підтримки стартапів стали визначальними чинниками, що характеризують сучасний стан венчурного бізнесу в Україні [7].

Одним із найбільш суттєвих викликів для українського венчурного сектору є зниження інвестиційної привабливості держави внаслідок воєнних ризиків. Нестабільність, спричинена бойовими діями, охоплює різні складові економічного середовища та змушує потенційних інвесторів переглядати усталені підходи до прийняття інвестиційних рішень. Особливе значення мають ризики, безпосередньо пов'язані з війною, серед яких пошкодження інфраструктурних об'єктів, відсутність належних гарантій безпеки для функціонування бізнесу та нестабільність фінансового сектору. Сукупний вплив зазначених факторів знижує готовність інвесторів спрямовувати капітал до українських стартапів та інноваційних підприємств.

Відсутність достатніх гарантій безпеки для підприємницької діяльності є ще одним вагомим фактором, що обмежує розвиток венчурного фінансування. Стартапи, особливо ті, що співпрацювали з

іноземними партнерами або залучали закордонний капітал, зіткнулися з труднощами у забезпеченні подальшого фінансування через підвищення ризиків ведення бізнесу в Україні. Наявні безпекові загрози у багатьох випадках зумовлювали обережність інвесторів щодо фінансування українських проєктів та стимулювали перенесення частини капіталу на альтернативні ринки з нижчим рівнем ризику. За даними «Ernst & Young» (EY Ukraine), у 2022 році обсяг венчурних інвестицій в Україні скоротився на 40% порівняно з попереднім роком [8].

Нестабільність фінансових ринків стала додатковим чинником, що суттєво ускладнив доступ українських підприємств до інвестиційних ресурсів. Унаслідок цього значна кількість венчурних фондів та бізнес-ангелів була змушена скоротити або припинити інвестиційну активність в Україні через нестабільність фінансового середовища та високий рівень невизначеності щодо подальшого розвитку економічної ситуації. За даними Національного банку України, після початку активних бойових дій у 2022 році обсяг інвестицій в Україні скоротився на 50% порівняно з попередніми роками.

Водночас навіть за умов економічної кризи та воєнного стану українські стартапи продовжили функціонувати, демонструючи здатність адаптувати бізнес-моделі до нових умов та знаходити альтернативні можливості для подальшого розвитку. Показовими є такі приклади:

Preply – один із найбільш успішних українських стартапів у сфері онлайн-освіти. Після початку повномасштабної війни компанія оперативного адаптувала організацію своєї діяльності до нових умов, зокрема шляхом переведення значної частини операцій у дистанційний формат. Стартап отримав підтримку міжнародних інвесторів, які позитивно оцінили здатність компанії забезпечувати безперервність діяльності в умовах глобальних викликів. За інформацією прес-служби компанії, після початку війни попит на послуги онлайн-освіти збільшився на 30% [9].

Spendstack – фінансовий стартап, орієнтований на розроблення програмних рішень для бізнесу. Компанія не лише зберегла присутність на ринку, а й здійснила адаптацію власних продуктів відповідно до нових потреб українського підприємницького сектору. Основна увага була зосереджена на автоматизації фінансових операцій, оптимізації витрат та підвищенні ефективності управління фінансовими ресурсами в умовах воєнних ризиків [10].

Ajax Systems – компанія, що спеціалізується на розробленні систем безпеки для будівель. Незважаючи на складні умови функціонування, компанія змогла відновити операційну діяльність та забезпечити постачання власної продукції як для військових, так і для цивільних об'єктів. Продукція Ajax Systems користується попитом не лише на внутрішньому, а й на міжнародних ринках, зокрема у країнах Європи та США [11].

Попри значні виклики, відновлення венчурного бізнесу в Україні залишається можливим завдяки наявному інноваційному потенціалу, людському капіталу та перспективам післявоєнної економічної реконструкції. Після завершення активної фази війни Україна матиме значні можливості для залучення інвестицій, зумовлені потребою у відновленні економіки та високим попитом на технологічні рішення. Важливими передумовами такого процесу можуть стати державні програми підтримки стартапів, міжнародна фінансова допомога та грантове фінансування, які здатні забезпечити необхідну основу для відновлення підприємницької активності та створення нових інноваційних підприємств.

Зокрема, до ключових напрямів відновлення належать [12]:

1. Державна підтримка стартапів шляхом реалізації програм фінансування, надання податкових стимулів та інших механізмів державної допомоги.
2. Розбудова інноваційної інфраструктури України, необхідної для створення сприятливого середовища функціонування технологічних компаній.
3. Інвестування у перспективні технологічні напрями, зокрема екологічно чисті рішення, штучний інтелект та цифрові інструменти для забезпечення ефективної діяльності підприємств.

Важливе значення для відновлення українського венчурного сектору матиме залучення міжнародних інвесторів та бізнес-ангелів. Уже на сучасному етапі інвестори, зацікавлені у підтримці українських інновацій, відіграють суттєву роль у фінансуванні технологічних стартапів, діяльність яких спрямована на розв'язання проблем, пов'язаних із відновленням країни. Залучення такого капіталу створює можливість не лише для підтримки окремих підприємств, а й для формування технологічної основи майбутньої економічної реконструкції.

Одним із найбільш суттєвих викликів для українського венчурного бізнесу в умовах війни став розрив ланцюгів постачання, негативний вплив якого поширився на значну кількість галузей, зокрема ІТ,

виробничий сектор та енергетику. Блокування ключових торговельних маршрутів і обмеження доступу до міжнародних ринків збуту стали серйозними перешкодами для стартапів, які традиційно залежали від міжнародних поставок сировини, обладнання та комплектуючих. За умов суттєвого обмеження доступності внутрішнього ринку через воєнні дії підприємства були змушені шукати альтернативні канали постачання необхідних ресурсів, що призвело до збільшення операційних витрат та виникнення затримок у виробничих процесах.

Нестабільність зовнішньоекономічного середовища сформувала ситуацію, за якої підприємства не завжди мали можливість своєчасно отримувати необхідні матеріали, комплектуючі та технологічні компоненти від іноземних постачальників. Компанії, діяльність яких значною мірою залежала від імпорту, у багатьох випадках були змушені призупинити роботу або скорочувати виробничі обсяги через неможливість забезпечити безперервність постачання. Особливо відчутними такі проблеми стали для ІТ-сектору, де значна кількість стартапів використовує іноземні технологічні рішення та обладнання. Перебої з постачанням технічних засобів, програмного забезпечення та необхідних аксесуарів призводили до суттєвих фінансових втрат і, в окремих випадках, до припинення діяльності компаній [13].

Додатковим фактором негативного впливу на діяльність стартапів стало вибуття з українського ринку значної кількості кваліфікованих спеціалістів, зокрема програмістів, інженерів, маркетологів та фахівців інших професійних напрямів. Втрата частини людського капіталу створила суттєві труднощі для інноваційних компаній, діяльність яких безпосередньо залежить від наявності висококваліфікованих працівників. Нестабільність ринку праці зумовила необхідність переміщення офісів підприємств до більш безпечних регіонів або повного переходу на дистанційний формат роботи. Водночас ефективність дистанційної діяльності не завжди могла бути забезпечена через пошкодження інфраструктури, перебої з електропостачанням та проблеми з інтернет-зв'язком.

В умовах воєнного стану традиційні джерела фінансування, зокрема банківське кредитування та державні програми підтримки, стали менш доступними. Це сформувало додаткові фінансові обмеження для стартапів і малих підприємств, які значною мірою залежать від зовнішнього фінансування для реалізації інвестиційних та інноваційних проєктів. Значна частина фінансових установ, включаючи комерційні банки та венчурні фонди, через високий рівень ризиків, пов'язаних із політичною та економічною нестабільністю, була змушена скоротити обсяги фінансування або призупинити надання нових кредитів. За даними Національного банку України, у 2022 році обсяг банківського кредитування скоротився на 15% порівняно з 2021 роком. Така динаміка відображає не лише загальне погіршення економічної ситуації, а й підвищення рівня ризиків, які фінансові установи враховують під час прийняття кредитних рішень [14].

У відповідь на зниження інвестиційної привабливості України, спричинене воєнними діями, венчурні фонди почали переглядати власні інвестиційні стратегії та переорієнтовувати капітал на більш безпечні й стабільні ринки. Посилення політичної та економічної невизначеності зумовило необхідність перегляду інвестиційних пріоритетів і диверсифікації портфелів з метою мінімізації потенційних ризиків. За умов воєнного конфлікту, коли економіка держави перебуває під впливом значної кількості зовнішніх і внутрішніх загроз, більшість інвесторів не готова спрямовувати значні фінансові ресурси на ринки з високим рівнем ризику, навіть за наявності значного інноваційного потенціалу.

Диверсифікація інвестицій у періоди нестабільності стала однією з основних стратегій діяльності венчурних фондів. Пошук альтернативних напрямів і ринків для розміщення капіталу набув особливої актуальності, оскільки концентрація інвестицій в одній державі, яка перебуває в умовах війни, суттєво підвищує загальний рівень портфельних ризиків. Унаслідок цього частина інвестиційних потоків переорієнтовується на стабільніші ринки, навіть якщо їхній потенціал швидкого технологічного розвитку є нижчим порівняно з можливостями, які Україна демонструвала до початку повномасштабної війни.

Серед інвесторів зросла привабливість стабільних ринків Східної Європи, зокрема Польщі, Румунії та країн Балтії. Зазначені держави характеризуються розвиненою інфраструктурою, державною підтримкою підприємницької діяльності, сприятливими податковими умовами та відносно стабільним економічним середовищем, що підвищує їхню привабливість для інвестицій у технологічний сектор. Додатковими перевагами виступають високий рівень освіти населення та наявність кваліфікованих кадрів, які є необхідною умовою формування та розвитку інноваційних компаній і стартапів [15].

Водночас інвестори дедалі частіше розглядають можливість спрямування капіталу до інших держав, які не перебувають у стані війни та водночас характеризуються значним потенціалом технологічного й

інноваційного розвитку. До таких країн належать, зокрема, Індія, Кенія, Таїланд і Мексика, які тривалий час привертають увагу міжнародних інвесторів завдяки значному економічному потенціалу та активному впровадженню технологічних інновацій. Відносно нижчий рівень політичних та воєнних ризиків у цих країнах сприяє збереженню їхньої привабливості для венчурного капіталу та дозволяє інвесторам диверсифікувати портфелі й зменшувати залежність від непередбачуваних зовнішніх факторів.

Попри загальне скорочення обсягів інвестицій в Україні, зумовлене воєнними діями, у діяльності венчурних фондів формується нова тенденція, пов'язана зі спрямуванням капіталу на проєкти, орієнтовані на відновлення держави. В умовах війни інвестори дедалі частіше розглядають можливості фінансування не лише традиційних бізнес-проєктів, а й ініціатив, спрямованих на відбудову інфраструктури, відновлення економічного потенціалу та забезпечення суспільної стабільності. Така тенденція свідчить про поступову трансформацію підходів до інвестування, за якої поряд із очікуваною прибутковістю дедалі більшого значення набувають соціальна спрямованість проєктів та їхній внесок у забезпечення стабільності громадян [16].

Особливу зацікавленість венчурних інвесторів становлять стартапи, діяльність яких пов'язана з відновленням інфраструктури, пошкодженої внаслідок військових дій. Фінансову підтримку отримують компанії, що спеціалізуються на будівництві, ремонті та реконструкції житлових комплексів, дорожньої інфраструктури, енергетичних систем, об'єктів водопостачання та інших критично важливих об'єктів. Одним із пріоритетних напрямів визначається відновлення та модернізація енергетичних мереж, які зазнали значних пошкоджень унаслідок обстрілів. Реалізуються нові проєкти, спрямовані на відновлення розподільчих електричних мереж, а також розвиток відновлюваної енергетики, зокрема сонячних і вітрових електростанцій [17].

Важливим напрямом інвестиційної активності стала також цифровізація та впровадження цифрових технологій. Воєнні умови спричинили істотне зростання потреби у використанні онлайн-платформ, здатних забезпечувати безперервність функціонування підприємств навіть за умов значних зовнішніх ризиків. У зв'язку з цим до пріоритетних сфер венчурного інвестування належать цифрові рішення для бізнесу, онлайн-освіта та електронна комерція. Розвиток зазначених напрямів створює додаткові можливості для залучення фінансових ресурсів стартапами, оскільки інвестори зацікавлені у формуванні цифрової інфраструктури, здатної забезпечити адаптацію підприємств до нових економічних умов [18].

Не менш значущим напрямом залишається підвищення рівня безпеки, зокрема інформаційної та фізичної. З огляду на масштаб загроз, спричинених війною, інвестиційна увага зосереджується на стартапах, що розробляють системи захисту житлових і комерційних об'єктів, міські системи відеоспостереження, а також технологічні рішення для забезпечення безпеки критичної інфраструктури. За інформацією представників Київської міської державної адміністрації (2025), постійне зростання потреби в технологіях, здатних сприяти відновленню міської інфраструктури та підвищенню рівня безпеки населення, виступає одним із основних чинників розвитку відповідних інноваційних проєктів.

Окреме значення має розвиток технологій, спрямованих на захист цифрових даних від зовнішніх атак. Стартапи, які розробляють інноваційні рішення у сфері інформаційної безпеки, зокрема із застосуванням технологій блокчейн та штучного інтелекту для виявлення потенційних загроз, привертають значну увагу венчурних фондів. Перспективність таких технологій визначається їхньою здатністю забезпечувати підвищений рівень захисту інформації та своєчасне реагування на кіберзагрози, що формує додаткові передумови для активізації інвестиційної діяльності у цьому сегменті.

Незважаючи на складнощі, спричинені війною, Україна продовжує здійснювати заходи щодо підтримки розвитку венчурного бізнесу. В умовах воєнного стану значна кількість державних програм не лише зберегла свою функціональність, а й була адаптована до нових економічних та соціальних реалій. Такі заходи спрямовуються на підтримку інноваційних стартапів, збереження підприємницької активності та створення умов для технологічного розвитку. Державна політика передбачає використання фінансової підтримки, грантових програм, пільгового кредитування та інших інструментів, які дають змогу підприємствам не лише продовжувати господарську діяльність, а й розробляти та впроваджувати технологічні рішення, необхідні для майбутнього відновлення країни.

Вагомий внесок у підтримку венчурного бізнесу в Україні здійснюють міжнародні організації та іноземні партнери. Зокрема, такі програми, як «Horizon Europe» та «EU4Business», продовжують спрямовувати фінансові ресурси на підтримку інноваційних проєктів, орієнтованих на відновлення економіки та розвиток технологічного потенціалу України. Механізми міжнародної допомоги забезпечують

підтримку стартапів і малих підприємств шляхом надання необхідного фінансування для реалізації проєктів у стратегічно важливих галузях економіки [19].

Водночас воєнний стан формує нові передумови для прискореного розвитку технологічних напрямів, серед яких особливого значення набувають кібербезпека, штучний інтелект, робототехніка та дистрибуційні платформи. Незважаючи на масштабні економічні втрати та обмеження, спричинені війною, виникають додаткові стимули для впровадження інноваційних технологій, орієнтованих на вирішення актуальних суспільних потреб. Їхнє застосування здатне не лише забезпечити функціонування економіки в умовах кризових викликів, а й сприяти відновленню інфраструктури, активізації підприємницької діяльності та формуванню технологічної основи післявоєнного економічного відновлення України.

Висновки. Венчурний бізнес відіграє вагомий роль у забезпеченні економічного розвитку розвинених держав, виступаючи одним із ключових механізмів підтримки інноваційної активності. У США венчурне інвестування є важливою складовою економічного зростання, оскільки спрямовується на фінансування нових технологій та стартапів, які поступово перетворюються на основні рушії розвитку окремих секторів економіки. У країнах Європи також спостерігається активна підтримка інноваційних стартапів за допомогою різноманітних державних програм, що створює сприятливі умови для впровадження науково-технічних розробок, підвищення інноваційної активності та формування нових робочих місць. У Китаї та Індії венчурний капітал набув особливого значення як інструмент фінансування технологічного розвитку та стимулювання економічного зростання, передусім на основі цифрових інновацій.

Для України венчурне фінансування виступає одним із перспективних джерел залучення інвестиційних ресурсів, необхідних для забезпечення економічного розвитку та структурної трансформації. Післявоєнне відновлення держави формує значний потенціал для активізації інвестиційної діяльності у таких перспективних сферах, як кібербезпека, робототехніка, штучний інтелект та відновлювана енергетика. Розвиток зазначених напрямів сприятиме не лише відновленню пошкодженої інфраструктури, а й формуванню нових можливостей для економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності України. Важливу роль у цьому процесі відіграють програми підтримки стартапів, державні ініціативи та прогнозоване зростання інвестиційних потоків у найближчій перспективі. Сукупність зазначених чинників створює передумови для залучення необхідних ресурсів, активізації розроблення та впровадження нових технологій, що має принципове значення для забезпечення стійкого та довгострокового економічного відновлення України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. International Monetary Fund. World Economic Outlook, April 2026: Global Economy in the Shadow of War. 2026. URL: <https://www.imf.org/-/media/files/publications/weo/2026/april/english/text.pdf> (дата звернення 08.07.2026).
2. PitchBook. PitchBook-NVCA Venture Monitor. 2026. URL: <https://pitchbook.com/news/reports/q2-2026-pitchbook-nvca-venture-monitor> (дата звернення 09.07.2026).
3. Smith J. Venture Capital and Its Role in Economic Growth. *Journal of Economics*. 2020, vol. 45(3) URL: https://researchgate.net/publication/372414513_The_economic_impact_of_venture_capital (дата звернення 10.07.2026).
4. Brown P. & Williams R. *Global Venture Capital: Comparative Approaches in the US, Europe, and Asia*. Cambridge Press 2019. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/world-trade-review/article/domestic-investment-laws-and-international-economic-law-in-the-liberal-international-order/BDF63F6BFCA83A91584538103CA26EC3> (дата звернення 09.07.2026).
5. European Investment Bank. *Horizon 2030: Financing Innovation in Europe*. 2026. URL: https://www.eib.org/attachments/publications/eib_activity_report_2026_en.pdf
6. Zhang L. & Chen X. Venture Capital in China: Growth and Challenges. *Beijing Economics Review*, 2018, vol. 12(2), p. 67–89.
7. World Bank. *Ukraine Economic Update: Impact of the War on Infrastructure and Business*. 2023. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine> (дата звернення 11.07.2026).
8. EY Ukraine. *Ukrainian Business Solutions Center (UBSC)*. 2026. URL: https://www.ey.com/uk_ua/ukrainian-business-solutions-center (дата звернення 08.07.2026).
9. Preply. *Impact of the War on Online Education and Preply's Adaptation*. 2026. URL: <https://preply.com> (дата звернення 18.07.2026).
10. Ajax Systems. *The Role of Ajax Systems in Ensuring Security During Wartime*. 2026. URL: <https://ajax.systems> (дата звернення 19.07.2026).
11. Spendstack. *The Financial Recovery of Ukrainian Startups Amidst War*. 2026. URL: <https://spendstack.com> (дата звернення 19.07.2026).
12. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. *Supporting Ukrainian Startups in the Time of Crisis*. URL: <https://thedigital.gov.ua> (дата звернення 16.07.2026).

13. Ukrainian Startup Fund. Government Programs to Support Startups in Ukraine During War. URL: <https://startupfund.com.ua> (дата звернення 19.07.2026).
14. International Monetary Fund. Venture Capital and Emerging Markets: Global Investment Trends. URL: <https://www.imf.org> (дата звернення 21.07.2026).
15. African Venture Capital Association. The Growth of Venture Investments in Africa. URL: <https://avca-africa.org> (дата звернення 21.07.2026).
16. Ukrainian Venture Capital and Private Equity Association (UVCA). The Growth of Socially Oriented Investments in Ukraine. URL: <https://uvca.eu> (дата звернення 24.07.2026).
17. EY Ukraine. Post-War Recovery in Ukraine: Avenues for Venture Investment. URL: <https://www.ey.com> (дата звернення 25.07.2026).
18. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. Digital Transformation and Ukraine's Future in Technology. URL: <https://thedigital.gov.ua> (дата звернення 25.07.2026).
19. Horizon 2030. (2026). Supporting Research and Innovation in Ukraine. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/europe-world/international-cooperation/association-horizon-europe/ukraine_en (дата звернення 27.07.2026).

REFERENCES:

1. International Monetary Fund. (2026). World Economic Outlook, April 2026: Global Economy in the Shadow of War. Available at: <https://www.imf.org/-/media/files/publications/weo/2026/april/english/text.pdf> (Accessed July 08, 2026).
2. PitchBook. (2026). PitchBook-NVCA Venture Monitor. Available at: <https://pitchbook.com/news/reports/q2-2026-pitchbook-nvca-venture-monitor> (Accessed July 09, 2026).
3. Smith J. (2020). Venture Capital and Its Role in Economic Growth. *Journal of Economics*. Vol. 45(3). Available at: https://www.researchgate.net/publication/372414513_The_economic_impact_of_venture_capital (Accessed July 10, 2026).
4. Brown P. & Williams R. (2019). *Global Venture Capital: Comparative Approaches in the US, Europe, and Asia*. Cambridge Press. Available at: <https://www.cambridge.org/core/journals/world-trade-review/article/domestic-investment-laws-and-international-economic-law-in-the-liberal-international-order/BDF63F6BFCA83A-91584538103CA26EC3> (Accessed July 09, 2026).
5. European Investment Bank. (2026). Horizon 2030: Financing Innovation in Europe. Available at: https://eib.org/attachments/publications/eib_activity_report_2026_en.pdf.
6. Zhang L. & Chen, X. (2018). Venture Capital in China: Growth and Challenges. *Beijing Economics Review*, Vol. 12(2).
7. World Bank. (2023). Ukraine Economic Update: Impact of the War on Infrastructure and Business. Available at: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine> (Accessed July 11, 2026).
8. EY Ukraine. (2026). Ukrainian Business Solutions Center (UBSC). Available at: https://www.ey.com/uk_ua/ukrainian-business-solutions-center (Accessed July 08, 2026).
9. Preply. (2026). Impact of the War on Online Education and Preply's Adaptation. Available at: <https://preply.com> (Accessed July 18, 2026).
10. Ajax Systems. (2026). The Role of Ajax Systems in Ensuring Security During Wartime. Available at: <https://ajax.systems> (Accessed July 19, 2026).
11. Spendstack. (2026). The Financial Recovery of Ukrainian Startups Amidst War. Available at: <https://spendstack.com> (Accessed July 19, 2026).
12. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (2026). Supporting Ukrainian Startups in the Time of Crisis. Available at: <https://thedigital.gov.ua> (Accessed July 16, 2026).
13. Ukrainian Startup Fund. (2026). Government Programs to Support Startups in Ukraine During War. Available at: <https://startupfund.com.ua> (дата звернення 19.07.2026).
14. International Monetary Fund. (2023). Venture Capital and Emerging Markets: Global Investment Trends. Available at: <https://www.imf.org> (Accessed July 21, 2026).
15. African Venture Capital Association. The Growth of Venture Investments in Africa. Available at: <https://www.avca-africa.org> (Accessed July 21, 2026).
16. Ukrainian Venture Capital and Private Equity Association (UVCA). (2026). The Growth of Socially Oriented Investments in Ukraine. Available at: <https://uvca.eu> (Accessed July 24, 2026).
17. EY Ukraine. (2023). Post-War Recovery in Ukraine: Avenues for Venture Investment. Available at: <https://ey.com> (Accessed July 25, 2026).
18. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (2025). Digital Transformation and Ukraine's Future in Technology. Available at: <https://thedigital.gov.ua> (Accessed July 25, 2026).
19. Horizon 2030. (2026). Supporting Research and Innovation in Ukraine. Available at: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/europe-world/international-cooperation/association-horizon-europe/ukraine_en (Accessed July 27, 2026).

УДК 330.341

JEL G24, G15, F21, O31, O33

Безрукова Наталія Валеріївна, кандидат економічних наук, доцент, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». **Свічкарь Віталій Анатолійович**, кандидат економічних наук, доцент, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». **Свічкарь Валерій Віталійович**, здобувач вищої освіти, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». **Географічна диверсифікація венчурного фінансування в умовах глобальної економіки: виклики, можливості та тенденції інноваційного розвитку.**

Сьогодні венчурний бізнес є важливою складовою глобальної економіки, забезпечуючи фінансування високоризикових інноваційних проєктів із значним потенціалом технологічного та економічного розвитку. Метою статті є дослідження географічної диверсифікації венчурного фінансування під впливом глобалізації та визначення ключових тенденцій інноваційного розвитку країн світу. Проаналізовано розвиток венчурного бізнесу у США, європейських країнах, Китаї та Індії, визначено відмінності в обсягах, механізмах залучення та пріоритетних напрямках інвестування. Особливу увагу приділено сучасному стану та перспективам венчурного фінансування в Україні. Встановлено, що венчурний капітал сприяє не лише реалізації інноваційних проєктів, а й стратегічній трансформації економіки, зміцненню міжнародних позицій та економічній стабільності держав. Для України венчурне фінансування є важливим джерелом інвестицій, особливо в умовах післявоєнного відновлення, розвитку інфраструктури та формування нових секторів економіки.

Ключові слова: венчурне фінансування, глобальна економіка, науково-технічний прогрес, інновації, конкурентоспроможність, стартап, венчурний бізнес, інвестиції, ризики, міжнародні корпорації.

UDC 330.341

JEL G24, G15, F21, O31, O33

Nataliia Bezrukova, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, National University “Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic”. **Vitalii Svichkar**, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, National University “Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic”. **Valerii Svichkar**, Higher Education Applicant, National University “Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic”. **Geographical diversification of venture financing in the global economy: challenges, opportunities and trends of innovative development.**

Today, venture capital includes companies that specialize in financing and implementing innovative ideas, often associated with a high level of risk. One of the most common ways to obtain financing for research, development and technological work is the venture investment mechanism, which is gaining significant popularity in modern world practice. The purpose of this work is to study the geographical diversification of venture financing under the influence of globalization and identify key trends in the innovative development of countries around the world. The authors of the article emphasize that in the conditions of the modern global economy, venture business is an important driving force of innovative development, as it provides financing for high-risk projects that have significant potential for technological breakthrough and economic growth of countries. The authors analyzed the development of venture business in developed countries of the world in order to use their experience in domestic practice. In particular, the features of the development of venture business in the USA, some European countries, as well as in China and India, where venture capital has become an important tool for the development of technologies and stimulating economic growth based on digital innovations, are studied. It is emphasized that the difference between these countries lies not only in the volume of investments, but also in the methods of attracting these investments and priority areas for investment. Special attention is paid to the analysis of the current state and prospects for the development of venture financing in Ukraine. The authors formulated the following conclusions. Venture business has a huge impact on the economies of developed countries. Venture financing is becoming an important tool not only for the development of individual innovative projects, but also for the strategic transformation of the economy as a whole, which contributes to strengthening the country's positions in international markets and increasing its economic stability in the face of global competition. Venture financing for Ukraine is an extremely important source of investment attraction. The process of the country's recovery after the war provides significant opportunities for the development of many sectors, which will not only contribute to the restoration of infrastructure, but also create new economic opportunities for Ukraine.

Key words: venture capital financing, global economy, scientific and technological progress, innovation, competitiveness, startup, venture business, investments, risks, international corporations.